

Natuurtoets

Afsluiterlocatie S-4492 te Foxwolde

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 0465211.100
definitief revisie 00
18 december 2020

Natuurtoets

Afsluiterlocatie S-4492 te Foxwolde

Toetsing Wet natuurbescherming en NNN

projectnummer 11191-0465211.100
documentnummer 465211-S4492-NT-001
definitief revisie 00
18 december 2020

Auteur

R. Ploeg

Opdrachtgever

N.V. Nederlandse Gasunie
Concourslaan 17
9727 KC GRONINGEN

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave 21-12-2020	beschrijving revisie 00 definitief
------------------------------	---------------------------------------

goedkeuring J. de Jong

vrijgave A. Brandsma

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding en planvoornemen	6
1.2	Doel en onderzoeksvragen	7
1.3	Leeswijzer	7
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	8
2.1	Algemeen	8
2.2	Soortbescherming	8
2.3	Gebiedsbescherming	9
2.3.1	Natura 2000	9
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	9
3	Methodiek	10
3.1	Algemeen	10
3.2	Bureauonderzoek	10
3.3	Terreinbezoek	11
3.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	11
4	Resultaten	12
4.1	Gebiedsbeschrijving	12
4.2	Beschermde soorten	13
4.2.1	Resultaten bureauonderzoek	13
4.2.2	Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	14
4.2.2.1	Vogels	14
4.2.2.2	Vleermuizen	15
4.2.2.3	Overige zoogdieren	16
4.2.2.4	Amfibieën	18
4.2.2.5	Reptielen	18
4.2.2.6	Overige flora en fauna	19
4.2.3	Samenvatting beschermde soorten	19
4.3	Beschermde gebieden	19
4.3.1	Natura 2000-gebieden	19
4.3.2	NNN	20
5	Toetsing	21
5.1	Effectbepaling plan	21
5.2	Effecten op beschermde soorten	21
5.2.1	Vogels	21
5.2.2	Vleermuizen	22
5.3	Effecten op beschermde gebieden	23
5.3.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	23
5.3.2	Effecten op het NNN	23
6	Bronnen	24

Bijlage 1: Wettelijk kader

Bijlage 2: Resultaten stikstofdepositie berekeningen

Conclusies en advies

In opdracht van N.V. Nederlandse Gasunie is door Antea Group een Natuurtoets uitgevoerd. De opdrachtgever is voornemens om aanpassingen te doen aan het schema rondom het station S-4492 te Foxwolde.

Het plan kan worden uitgevoerd als duidelijk is dat de ingrepen niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland en aanvullend provinciaal beleid. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van het projectgebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets.

Conclusies: Beschermde gebieden

Het projectgebied is niet gelegen in een NNN-gebied of Natura 2000-gebied. Wel zijn in de omgeving van het projectgebied beschermde gebieden aanwezig.

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, "Leekstermeergebied" is gelegen op circa 1,3 kilometer afstand tot het projectgebied. Gezien de relatief kleine en kortdurende ingreep, de afstand en tussenliggende afschermende elementen, kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten. Effecten ten gevolge van vermeting en verzuring door stikstofdepositie via de lucht op Natura 2000-gebieden kunnen niet op voorhand uitgesloten worden, aangezien deze over grote afstand plaats kunnen vinden. Om te bepalen of er sprake is van (significant) negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden als gevolg van de stikstofemissie door het project, is een nadere beschouwing uitgevoerd middels een AERIUS-berekening (zie hoofdstuk 5). Uit deze nadere beschouwing is gebleken dat er geen sprake is van een projectbijdrage van meer dan 0,00 mol per hectare per jaar op Natura 2000-gebieden. Effecten op Natura 2000-gebieden zijn daarmee uitgesloten.

NNN

Effecten op de NNN ten gevolge van werkzaamheden op het projectgebied S-4492 zijn uitgesloten. Het projectgebied ligt buiten het NNN en de Provincie Drenthe hanteert geen externe werking op NNN-gebieden.

Tabel 0.1. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNN
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Nee
Effecten?	Nee	Nee, geen externe werking.
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Nee	Nee
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Ja	Ja

Conclusies: Beschermd soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het projectgebied:

- Jaarrond beschermde broedvogels (mogelijk jaarrond beschermd nest in boom)
- Algemene broedvogels (nestplaatsen aanwezig);
- Vleermuizen (potentieel verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes);
- Steenmarter (potentiële verblijfplaats);
- Heikikker en poelkikker (potentieel land- en overwinteringshabitat).

In Tabel 0.2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende project. Aangegeven is of een nader onderzoek nodig is, of er sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of bij de uitvoering van het project een ontheffing nodig is.

Tabel 0.2. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in projectgebied?	Nader onderzoek nodig?	Is er sprake van een overtreding?	Is een ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen
Jaarrond beschermde nesten	Mogelijk jaarrond beschermd nest in boom in bosperceel.	Indien de boom en/of direct aangrenzende bomen gekapt worden.	Indien de boom en/of bomen direct daaromheen gekapt worden. Anders niet, indien gewerkt wordt buiten het broedseizoen of na controle en vrijgave door een deskundig ecooloog. Zie paragraaf 5.2.1 voor werkwijze	Ja, Indien de boom of bomen daaromheen gekapt worden en uit nader onderzoek blijkt dat het nest in gebruik is door een jaarrond beschermde soort.	Als de boom en bomen daaromheen niet gekapt worden; werken buiten het broedseizoen of na controle en vrijgave door een deskundig ecooloog. Indien de boom of bomen daaromheen wel gekapt worden; nader onderzoek en afhankelijk daarvan een ontheffingsaanvraag.

Algemene broedvogels	Ja, nestgelegenheid aanwezig op akker- en grasland, in bomen, bosschages, hagen, nestkasten en langs watergangen.	Nee	Nee, mits er voorafgaand aan werkzaamheden wordt gecontroleerd op broedvogels en/of wordt gewerkt buiten het broedseizoen. Zie paragraaf 5.2.1 voor werkwijze	Niet mogelijk	Indien tijdens het broedseizoen wordt gewerkt dienen de projectgebieden voorafgaand gecontroleerd te worden op broedvogels en vrijgegeven te zijn. Indien begonnen wordt vlak voor het broedseizoen, dient het gebied broedvogelvrij gehouden te worden door middel van vogelwerende middelen of ongeschikt maken van het terrein. Of er dient buiten het broedseizoen gewerkt te worden.
Vleermuizen	Mogelijk verblijfplaatsen in woonhuizen. Mogelijk essentiële vliegroutes langs bomenrijen.	Nee	Nee, mits geen bouwverlichting (amberkleurig) gericht wordt op mogelijke verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes in de actieve periode voor vleermuizen (15 april – 15 oktober) in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst). Zie paragraaf 5.2.2 voor werkwijze.	Nee	Indien bouwverlichting gebruikt wordt, deze niet richten op mogelijke verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes in de actieve periode van vleermuizen (15 april - 15 oktober) in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst).

Steenmarter	Mogelijk een verblijfplaats aanwezig in takkenbult en tussen ondergroei van bosperceel.	Mogelijk, indien takkenbult en/of ondergroei verwijderd worden.	Nee, indien de takkenbult en ondergroei niet worden verwijderd en wordt gewerkt buiten de kwetsbare periode (15 maart t/m 1 september). Anders afhankelijk van uitkomsten nader onderzoek. Zie paragraaf 5.2.3 voor werkwijze.	Ja, indien ondergroei en/of takkenbult verwijderd worden en afhankelijk van uitkomsten nader onderzoek.	Indien de takkenbult en ondergroei niet worden verwijderd; Werken buiten de kwetsbare periode (15 maart t/m 1 september). Anders nader onderzoek uitvoeren en afhankelijk daarvan een ontheffingsaanvraag.
Heikikker en poelkikker	Mogelijk landhabitat aanwezig in bosperceel.	Mogelijk, indien binnen de kwetsbare periode gewerkt wordt.	Nee, indien buiten de kwetsbare periode (15 april t/m 1 oktober) gewerkt wordt en de ondergroei verwijderd wordt onder begeleiding van een deskundig ecoloog. Zie paragraaf 5.2.5 voor werkwijze.	Nee	Werken buiten de kwetsbare periode (15 april t/m 1 oktober) en de ondergroei handmatig verwijderen onder begeleiding van een deskundig ecoloog.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage I staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

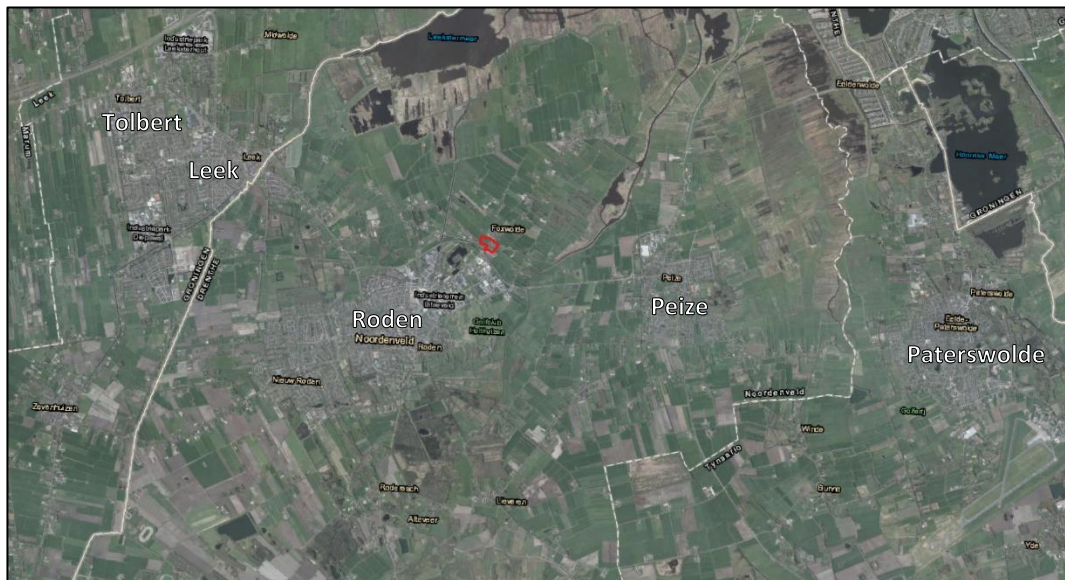
1 Inleiding

1.1 Aanleiding en planvoornemen

In opdracht van N.V. Nederlandse Gasunie is door Antea Group een Natuurtoets uitgevoerd. De opdrachtgever is voornemens om aanpassingen te doen aan het schema rondom het station S-4492 te Foxwolde. In Figuur 1.1 is de globale ligging van het projectgebied weergegeven.

Op locatie S-4492 in Foxwolde zal een nieuw afsluiterstation aangelegd worden, hiervan is de locatie nog onzeker. Het station zal verbonden worden met nieuwe leidingen en de bestaande leidingen worden gerooid. De ligging van de leidingen is afhankelijk van de locatie van het nieuwe afsluiterstation. Ten behoeve van deze werkzaamheden zullen enkele bomen gekapt worden en afhankelijk van het gekozen tracé voor de leidingen zal een sloot deels gedempt worden of een bestaande grond dam verwijderd worden. Er zal geen bebouwing aangepast of gesloopt worden.

De planning van de werkzaamheden is nog onbekend.

Figuur 1.1. Globale ligging van het projectgebied (rood) in het noorden van Drenthe. (bron achtergrond: ESRI).

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit rapport zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven.

1.2 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het

Natuurnetwerk Nederland) en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing/vergunning noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Welke in het kader van de Wnb (Wet natuurbescherming) beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteit? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?
- Komen in de beïnvloedingszone van het projectgebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking- of een compensatieplan opgesteld te worden?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.3 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het projectvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het projectgebied;
- Hoofdstuk 5 toetst de activiteiten aan de Wet natuurbescherming en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen).

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het projectgebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage tabel B en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Ook zijn de provincies niet altijd het bevoegd gezag. In bepaalde gevallen¹ is dit het rijk (via RVO). Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Zie de bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het NatuurNetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden. Dit is onderdeel van de actieve soortbescherming uit de Wet natuurbescherming; bedreigde diersoorten en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Om dit te realiseren is in de Wnb art. 1.12, lid 2 vastgelegd dat de provincies zorgen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd NatuurNetwerk Nederland.

De natuurgebieden die behoren tot het NNN en hun functies worden planologisch beschermd, hier geldt het 'nee, tenzij'-principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/wet-natuurbescherming/taken-en-rolverdeling-bevoegdheden>

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek ([paragraaf 3.2](#)) en gedurende het terreinbezoek ([paragraaf 3.3](#)) van voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 3.4](#) wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedsfeer van het plan;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het projectgebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel B en C in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt bij het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied, is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. Hierbij is nagegaan of er in de periode 2015-2020 beschermde soorten zijn aangetroffen binnen een straal van 2,5 kilometer tot het projectgebied. Daarnaast is gebruikt gemaakt van de digitale verspreidingsatlas (Verspreidingsatlas z.d.). Deze atlas maakt gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het projectgebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het projectgebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het projectgebied t.o.v. het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 8 oktober is tussen 8:30 en 9:00 uur een terreinbezoek uitgevoerd door Remco Ploeg, een ecooloog van JM ecologie, bij regenachtig, bewolkt weer, een temperatuur van circa 10 °C en een windkracht van 3 Bft. Tijdens het terreinbezoek is de omgeving van het projectgebied bekeken op aanwezige soorten en habitats om een beeld te krijgen van aanwezige en mogelijke aanwezige beschermde flora en fauna.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

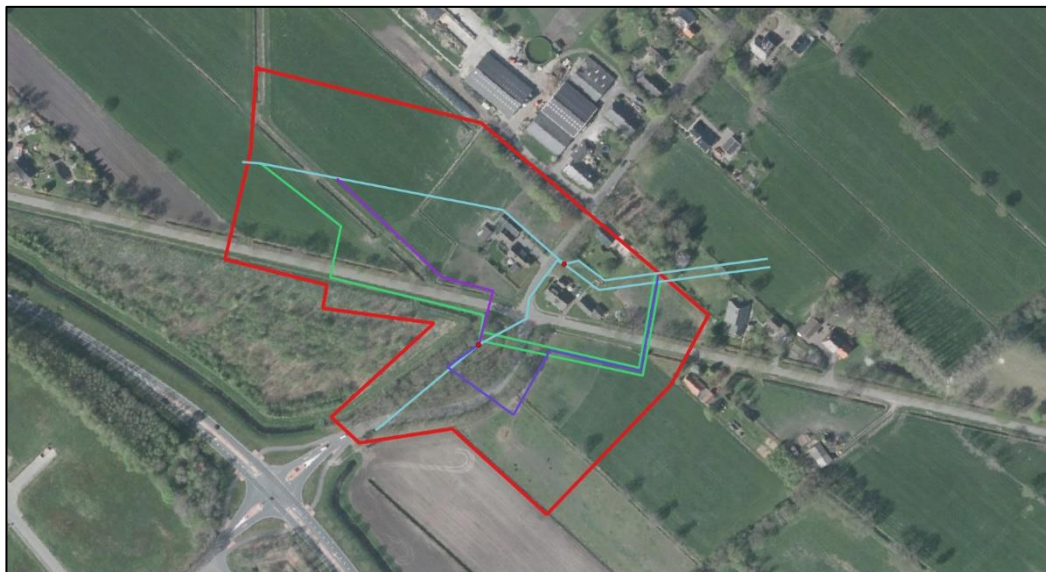
Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is en of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het projectgebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) ingegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en volgens provinciaal beleid in de omgeving van het projectgebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt ten zuidwesten van Foxwolde, in de gemeente Noordenveld, provincie Drenthe. De omgeving is grotendeels agrarisch en bestaat daarnaast uit natuurterreinen rondom het Eelder- en Peizerdiep. Locatie S-4492 betreft een afsluiterstation in Foxwolde, gemeente Noordenveld, provincie Drenthe (Figuur 4.1). Het werkterrein bevindt zich rondom het kruispunt van de wegen Haarveen, Haarveensedijk en Dwaziewegen. Aan de zuidkant van het projectgebied bevindt zich een klein bosperceel met eiken en een dichte ondergroei van bramen. In het bosperceel bevindt zich een transformatorhuisje. Het bosperceel wordt aan de oostkant begrensd door de Dwaziewegen en aan de noordkant door de Haarveensedijk. Aan de westkant loopt het bosperceel door in een groter bosperceel met jonge aanplant. Een klein deel van de noordoosthoek daarvan valt binnen het projectgebied. Aan de oostkant van de Dwaziewegen bevinden zich binnen het werkterrein een graslandperceel en een akkerbouwperceel, gescheiden door een smalle, dichtbegroeide sloot waarlangs een aantal bomen staan. Langs de noordkant van de Haarveensedijk bevindt zich een rij eiken. Ten noorden hiervan zijn drie woonhuizen binnen het projectgebied gelegen, aan de weg Haarveen. Rondom de tuinen van deze woonhuizen, waarin veel groen staat in de vorm van hagen en struiken, bevinden zich een aantal weides waar pony's grazen. Verder naar het westen liggen een aantal grotere agrarische graslandpercelen binnen het projectgebied. Deze worden doorsneden door een circa 1,5 meter brede, rechte sloot met steile oevers. Aan de noordkant grenst het projectgebied aan een dichte bomenrij en een dichtbegroeide bosschage.

Figuur 4.4. Ligging van projectgebied S-4492. Het werkterrein is rood omlijnd, de linker rode stip geeft de locatie van het nieuwe schema weer, de rechter rode stip de locatie van het te verwijderen schema. De licht blauwe lijn geeft de ligging van de bestaande, te rooien leidingen weer, de groene en paarse lijnen zijn twee alternatieven voor de nieuw aan te leggen leidingen. (bron achtergrond: ESRI)

Figuur 4.2. Bosperceel en transformatorhuisje.

Figuur 4.3. Akker- en graslandperceel aan de zuidoostkant met perceelsloot.

Figuur 4.4. Bomenrij langs de Haarveensedijk.

Figuur 4.5. Sloot door agrarische percelen aan de noordwestkant.

Figuur 4.6. Woonhuis aan de Haarveen 2.

Figuur 4.7. Woonhuis aan de Haarveen 1 met op de voorgrond het te verwijderen schema.

Figuur 4.8. Bomenrij aan noordkant projectgebied.

Figuur 4.9. Noordoostkant projectgebied.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het projectgebied in de afgelopen 5 jaar diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV-onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het projectgebied (binnen een straal van 2,5km) die in de NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2015-2020).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Gierzwaluw	X		
	Grote Gele Kwikstaart	X		
	Havik	X		
	Huismus	X		
	Kerkuil	X		
	Ooievaar	X		
	Ransuil	X		
	Roek	X		
	Slechtvalk	X		
	Sperwer	X		
	Steenuil	X		
	Wespendief	X		
	Zwarte wouw	X		
Zoogdieren	Vleermuizen*		X	
	Bever		X	
	Boommarter		X	
	Das			X
	Eekhoorn			X
	Otter		X	
	Steenmarter			X
	Waterspitsmuis			X
Reptielen	Hazelworm			X
	Levendbarende hagedis			X
Amfibieën	Alpenwatersalamander			X
	Heikikker		X	
	Poelkikker		X	
Vissen	Grote modderkruiper			X
Dagvlinders	Grote vos			X
Libellen	Gevlekte witsnuitlibel		X	
	Groene glazenmaker		X	
	Noordse winterjuffer		X	
	Sierlijke witsnuitlibel		X	
Kevers	Gestreepte waterroofkever		X	
Vaatplanten	Kartuizer anjer			X

*Vleermuizen: franjestaart, gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het projectgebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet. Tevens worden soorten die niet bekend aanwezig zijn, maar mogelijk wel verwacht worden, toegevoegd.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het projectgebied.

4.2.2.1 Vogels

Jaarrond beschermd nest

In de omgeving van het projectgebied komen diverse soorten vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) voor. Tijdens het terreinbezoek is een straal van 75 meter rondom het projectgebied, de zogenaamde verstoringzone, gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde vogelnesten. Er is één nest in een boom aangetroffen die mogelijk in gebruik is door een jaarrond beschermde soort zoals een roofvogel of uil. Het nest bevindt zich in het bosperceel aan de zuidkant van locatie S-4492 (figuur 4.11). In de overige aanwezige bomen, masten en palen zijn geen nesten aangetroffen van boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, wespandief of zwarte wouw. Daarnaast zijn in het projectgebied en binnen de verstoringzone hiervan geen geschikte gebouwen of holtes aanwezig waarin steenuil of kerkuil tot broeden kan komen. Ook is het aanwezige habitat ongeschikt als broedbiotoop voor de grote gele kwikstaart. Deze soort broedt bij voorkeur langs stromend water van rivieren en beken. Wel is er geschikte nestgelegenheid aanwezig voor huismus en gierzwaluw onder de dakpannen van de drie woonhuizen binnen locatie S-4492. Tijdens het veldbezoek werden hier ook veel huismussen waargenomen, waardoor het vrijwel zeker is dat de soort hier ook broedt. Locaties van (mogelijk) jaarrond beschermde nesten staan weergegeven in Figuur 4.10.

Consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten worden behandeld in paragraaf 5.2.1.

Soorten met mogelijk een jaarrond beschermd nest

Naast de jaarrond beschermde nesten van categorie 1 t/m 4 zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Alle bomen, masten en palen binnen de verstoringzone zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van mogelijk jaarrond beschermde nesten en boomholtes waarin soorten met een mogelijk jaarrond beschermd nest tot broeden kunnen komen. Het nest in de boom bij locatie S-4492 kan mogelijk ook van een categorie 5-soort zijn, zoals zwarte kraai. Daarnaast zijn er diverse vogelkasten waargenomen aan de bomen binnen locatie S-4492, waarin categorie 5-soorten zoals koolmees tot broeden kunnen komen. Er geldt voor het aangetroffen nest echter geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarrond bescherming onder categorie 5 rechtvaardigen. Voor het aangetroffen mogelijke nest geldt hetzelfde als voor algemene broedvogels.

Algemene broedvogels

Overall binnen het projectgebied kunnen algemene vogelsoorten tot broeden komen. Op gras- en akkerlanden kunnen grondbroeders zoals scholekster tot broeden komen. In bomen, bosschages en hagen diverse zangvogels en andere soorten zoals duiven en langs watergangen diverse watervogels, zoals wilde eend en meerkoet.

Mogelijke consequenties van de ingreep op algemene broedvogels worden behandeld in paragraaf 5.2.1.

Figuur 4.10. Locatie (mogelijke) nesten, holtes en verblijfplaatsen op en rond locatie S-4492.

Figuur 4.11. Mogelijk jaarrond beschermd nest op locatie S-4492.

4.2.2.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrictlijn). Vleermuizen kunnen een projectgebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foerageergebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de

herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een projectgebied gebruiken als foerageergebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foerageergebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foerageergebieden. Het ongeschikt maken van een foerageergebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijf- en rustplaatsen

In het projectgebied en binnen de verstoringszone daarvan zijn alle aanwezige bomen gecontroleerd op de aanwezigheid van geschikte holtes die dienst kunnen doen als vleermuisverblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten. Deze zijn niet gevonden waardoor verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten uitgesloten zijn. Er bevinden zich mogelijk wel verblijven voor gebouwbewonende vleermuissoorten onder de dakpannen of in de spouwmuur van de woonhuizen in het projectgebied (Figuur 4.10).

Vliegrouteondersteuning

Diverse lijnvormige elementen in en binnen de verstoringszone van het projectgebied kunnen dienst doen als vliegrouteondersteuning voor vleermuizen. De bomenrijen op locatie S-4492 vormen vanwege het gebrek aan even geschikte alternatieven in de omgeving mogelijk een essentiële vliegrouteondersteuning.

Foerageergebied

Het volledige projectgebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Er is in de directe omgeving van het projectgebied voldoende alternatief en minstens even geschikt foerageergebied aanwezig. Het aanwezige foerageergebied in en binnen de verstoringszone van het projectgebied wordt daarom niet aangemerkt als essentieel foerageergebied. Aanwezigheid van essentieel foerageergebied is daarmee uitgesloten.

Mogelijke consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes van vleermuizen worden behandeld in paragraaf 5.2.2.

4.2.2.3 Overige zoogdieren

Uit het bureauonderzoek is naar voren gekomen dat er binnen een straal van 2.5 kilometer tot het plangebied diverse beschermde, niet vrijgestelde, zoogdieren zijn waargenomen. Het gaat om de bever, boommarter, das, eekhoorn, otter, steenmarter en waterspitsmuis. Overige beschermde, niet-vrijgestelde zoogdieren kunnen op basis van de aanwezige habitats en het landelijke verspreidingspatroon uitgesloten worden binnen het projectgebied.

Bever

De bever leeft op plaatsen waar bos en open water aan elkaar grenzen. De bever heeft een voorkeur voor groot open water zoals meren, rivieren en beken maar ook moerassen met op de oevers broekbossen met boomsoorten als wilg en els. De waterdiepte moet minimaal 50 centimeter zijn (Zoogdiervereniging, z.d.). Dergelijk habitat is niet aanwezig in of binnen de verstoringszone van het plangebied, waardoor de aanwezigheid van bever uitgesloten wordt.

Boommarter

De boommarter is een soort van bosrijke omgeving. Verblijfplaatsen van de soort bevinden zich vaak in oude spechten- en inrottingsholten van bomen. De boommarter kan echter ook verblijfplaatsen hebben onder takkenhopen. Rustplaatsen bevinden zich ook op andere plekken, zoals in konijnen- en vossenholen en tussen boomwortels (Zoogdiervereniging, z.d.). In en binnen de verstoringszone van het projectgebied ontbreken geschikte verblijfplaatsen, de omgeving is te open en de aanwezige bospercelen zijn te klein en geïsoleerd gelegen. De aanwezigheid van essentieel leefgebied van de boommarter in en binnen de verstoringszone van het projectgebied kan daarmee uitgesloten worden.

Das

De das leeft bij voorkeur in kleinschalige landschappen met een afwisseling tussen open akkers en weides en voldoende dekking in de vorm van bosschages, houtwallen en heggen. Daarnaast kunnen meer natuurlijke terreinen zoals heidegebieden en rivierdalen functioneren als habitat voor de das. Dassen leven in familieverband in zogenaamde burchten, een stelsel van holen en gangen. Burchten bevinden zich op beschutte plaatsen zoals bosranden en houtwallen (Zoogdiervereniging, z.d.). De omgeving van het projectgebied is ongeschikt voor de das. De omgeving is te open en voldoende beschutte plaatsen voor een burcht ontbreken. Aanwezige bospercelen en bomenrijen zijn te klein en geïsoleerd gelegen en worden tevens te veel verstoord door nabijgelegen wegen en woonhuizen. Waarnemingen van de das uit de omgeving berusten waarschijnlijk op zwervende exemplaren. Het projectgebied vormt daarom geen essentieel leefgebied voor de das.

Eekhoorn

Eekhoorns leven met name in bossen, maar ook in parken, tuinen en houtwallen in de buurt van bossen. De eekhoorn maakt nesten in bomen en gebruikt ook regelmatig boomholtes als verblijfplaats (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn in en binnen de verstoringszone van het projectgebied geen nesten van eekhoorn aangetroffen. Ook zijn er geen geschikte boomholten voor de eekhoorn aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van de eekhoorn kan hierdoor uitgesloten worden.

Otter

Otters leven in oeverzones die liggen in gebieden met voldoende dekking en rust (Zoogdiervereniging, z.d.). Er zijn diverse waarnemingen van otter bekend in de bredere watergangen in de omgeving van het projectgebied, met name in de Onlanden, het Leekstermeergebied en het Paterswoldsemeer. Er zijn in de omgeving van het projectgebied echter geen geschikte locaties voor verblijfplaatsen aangetroffen. Oevers van watergangen in de omgeving waren steeds vrij kaal en boden weinig beschutting. Mogelijk maakt de otter wel gebruik van de watergangen als foerageergebied of migratieroute. Vanwege de aanwezigheid van voldoende andere watergangen is dit echter niet als essentieel aan te merken. Aanwezigheid van essentieel otterhabitat in de omgeving van het projectgebied is daarmee uit te sluiten.

Steenmarter

De steenmarter is een typische cultuurvolger. Binnen het territorium heeft de soort soms wel tientallen rustplaatsen. Rustplaatsen kunnen zich op veel plaatsen bevinden, zowel in bebouwd gebied alsook in het buitengebied. Verblijfplaatsen of nesten bevinden zich bijvoorbeeld in holtes of in opening tussen platen en stenen (Zoogdiervereniging, z.d.) In het bosperceel ten zuidoosten van het projectgebied is een takkenbult aangetroffen, waarin zich mogelijk een verblijfplaats bevindt (figuur 4.12).

Figuur 4.12. Takkenbult in bosperceel op locatie S-4492

Mogelijke consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van de steenmarter worden behandeld in paragraaf 5.2.3.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis leeft in oevers van allerlei watertypen, zolang er maar een goed ontwikkelde oever- en onderwatervegetatie aanwezig is en het water schoon is (Zoogdiervereniging, z.d.). Binnen het werkterrein van locatie S-4492 is een smalle sloot aanwezig met helder water en een goed ontwikkelde oevervegetatie (Figuur 4.13). In de omgeving is de waterspitsmuis bekend. De aanwezigheid van waterspitsmuis in deze sloot kan daarom niet uitgesloten worden. Overige sloten zijn kaal en bevatten steile, smalle oevers. Deze sloten zijn daarom ongeschikt voor de waterspitsmuis.

Figuur 4.13. Ligging waterhabitat waterspitsmuis, heikikker en poelkikker (lichtblauw) op locaties S-4492.

Mogelijke consequenties van de ingreep op verblijfplaatsen van de waterspitsmuis worden behandeld in paragraaf 5.2.4.

4.2.2.4 Amfibieën

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat binnen een straal van 2,5 kilometer rondom het projectgebied diverse algemene amfibieënsoorten leven zoals kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker. Voor deze soorten geldt echter een vrijstelling in de provincie Drenthe. Daarnaast zijn er in de omgeving van de projectgebieden waarnemingen bekend van Alpenwatersalamander, heikikker en poelkikker.

Alpenwatersalamander

De alpenwatersalamander plant zich voort in diverse kleine, geïsoleerde watertypen, zoals (bos)poelen, vennen, vijvers en sloten. Daarnaast plant de soort zich met name in Limburg ook voort in bronbeekjes, karresporen en veedrinkpoelen. Het landhabitat bevindt zich meestal op korte afstand, hooguit enkele honderden meters, van het voortplantingswater. De actieradius bedraagt circa 400 meter (RAVON, z.d.). De dichtstbijzijnde waarneming komt uit een tuinvijver in Roden, op circa 3,4 kilometer ten zuidwesten van het projectgebied. Aangezien de bekende waarneming zich al aan de noordgrens van het verspreidingsgebied bevindt, is de aanwezigheid binnen het projectgebied uitgesloten.

Heikikker

De heikikker leeft voornamelijk in vochtige gebieden zoals laagvenen, moerassen en veenweidegebieden, maar ook in bijvoorbeeld heidegebieden. Als voortplantingswater kunnen poelen, vennen en smalle slootjes gebruikt worden, waarbij de heikikker voornamelijk in voedselarme, zure wateren voorkomt (BIJ12, 2017; RAVON, z.d.). Binnen het werkterrein van het projectgebied is een smalle sloot aanwezig met een goed ontwikkelde oevervegetatie (Figuur 4.13). In de omgeving van deze sloot is de heikikker bekend. De aanwezigheid van heikikker in deze sloot kan daarom niet uitgesloten worden. Tussen de dichte ondergroei van het bosperceel is daarnaast geschikt overwinteringshabitat aanwezig.

Poelkikker

De poelkikker komt voor in schone, stilstaande, vrij voedselarme wateren zoals vennen, poelen en watergangen in hoogveenengebieden, uiterwaarden, agrarisch gebied en laagveen. Niet alleen tijdens de voortplanting, maar een groot deel van het zomerhalfjaar is de poelkikker in en om het water te vinden. De soort overwintert meestal op het land, bijvoorbeeld ingegraven in de grond, in muizenholletjes, onder stronken of in dammetjes waar puin aanwezig is (BIJ12, 2017; RAVON, z.d.). Binnen het werkterrein van het projectgebied is een smalle sloot aanwezig met een goed ontwikkelde oevervegetatie (Figuur 4.13). In de omgeving van deze sloot is de poelkikker bekend. De aanwezigheid van poelkikker in deze sloot kan daarom niet uitgesloten worden. Tussen de dichte ondergroei van het bosperceel is daarnaast geschikt overwinteringshabitat aanwezig.

Mogelijke consequenties van de ingreep op voortplantingswater en landhabitat van de heikikker en poelkikker worden behandeld in paragraaf 5.2.5.

4.2.2.5 Reptielen

Van de beschermde reptielensoorten in Nederland zijn waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis en de hazelworm in de omgeving van het projectgebied. Overige beschermde reptielensoorten kunnen op basis van het landelijke verspreidingspatroon en de terreinkarakteristieken uitgesloten worden in en binnen de omgeving van het projectgebied.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis leeft in Nederland met name in heide en hoogveengebieden en in veel beperktere mate langs infrastructuur, bosranden en duingebieden. Belangrijk is dat er voldoende dekking en schuilmogelijkheden aanwezig zijn, maar ook open plekken om te zonnen. Een structuurrijke vegetatie is daarom van belang. Vaak worden dode takken en boomstammen tussen de hoge vegetatie gebruikt als zonplek. In en binnen de verstoringszone van het projectgebied ontbreekt geschikt habitat door het ontbreken van voldoende structuurrijke vegetatie en schuilmogelijkheden in combinatie met open zonplekken. De aanwezigheid van de levendbarende hagedis kan daarmee uitgesloten worden.

Hazelworm

De hazelworm komt in een breed scala aan vochtige habitats met voldoende dekking van dichte vegetatie voor. De meeste waarnemingen worden echter gedaan in heide- en bosgebieden. Daarnaast komt de soort onder andere voor in houtwallen, struwelen, bermen en ruderaal terreinen. De hazelworm leidt een verborgen levenswijze en houdt zich graag schuil onder stenen, dood hout, afval en tussen bodemstrooisel. De dichtstbijzijnde waarnemingen van deze soort bevinden zich in het bos- en heidegebied Mensingebos ten zuiden van Roden. De kleine bosschages en bospercelen binnen en rond het projectgebied vormen geschikt habitat voor de hazelworm, maar zijn te klein om een populatie te ondersteunen en liggen te geïsoleerd binnen een grotendeels ongeschikt landschap. De aanwezigheid van hazelworm binnen het projectgebied is daarmee uitgesloten.

4.2.2.6 Vissen

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper is de enige beschermde vissoort die in de omgeving van het projectgebied bekend is. De soort leeft in kleine, stilstaande wateren zoals sloten, met een dikke, goed vergraafbare modderbodem en een rijke oever en onderwatervegetatie. Binnen het werkterrein van het projectgebied is een smalle sloot aanwezig met een goed ontwikkelde oevervegetatie. Deze sloot is geschikt voor de grote modderkruiper. In de bredere sloot die door de noordwestkant van het projectgebied loopt, zijn DNA-sporen aangetroffen van de grote modderkruiper (NDFF). Mogelijk is de soort hier dus ook aanwezig, hoewel de sloot op het moment van het terreinbezoek net grondig geschoond was en daardoor matig geschikt leek te zijn (Figuur 4.14).

Figuur 4.14. Ligging geschikte sloten voor grote modderkruiper.

Mogelijke consequenties van de ingreep op leefgebied van de grote modderkruiper worden behandeld in paragraaf 5.2.6.

4.2.2.7 Dagvlinders

Grote vos

De grote vos leeft met name in vochtige open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande waardbomen. De vlinder overwintert in holle bomen of stapels hout. De eitjes worden door het vrouwtje afgezet op de bovenste takken van hoge, vrijstaande bomen. De waardplanten van deze soort zijn onder andere iep, zoete kers en enkele wilgensoorten (Vlinderstichting, z.d.). De grote vos is een soort die over grote afstanden kan zwerven en in toenemende mate in Nederland wordt gezien. Grotendeels gaat het daarbij om zwervende dieren, maar op enkele plaatsen in Nederland vindt inmiddels ook voortplanting plaats. Binnen het projectgebied zijn geen geschikte waardbomen of geschikte overwinteringslocaties aanwezig. De aanwezigheid van de grote vos binnen het projectgebied is daarmee uitgesloten.

4.2.2.8 Libellen

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel plant zich voort in de verlandingszones van laagveenmoerassen, vennen en duinplassen. De imago's houden zich op in de buurt van de voortplantingswateren. Binnen en in de omgeving van het projectgebied ontbreekt geschikt voortplantingswater. De aanwezigheid van gevlekte witsnuitlibel is daarmee uitgesloten.

Groene glazenmaker

De groene glazenmaker plant zich voort in sloten, plassen en petgaten met een dichte mat krabbenscheerplanten. De imago's houden zich op in de buurt van de voortplantingswateren. Binnen het projectgebied ontbreekt geschikt voortplantingswater doordat er geen krabbenscheer is aangetroffen. De aanwezigheid van groene glazenmaker is daarmee uitgesloten.

Noordse winterjuffer

De noordse winterjuffer plant zich voort in petgaten en sloten in laagveenmoerassen. Imago's overwinteren soms op grote afstand van deze wateren in broekbossen en in heide- en pijpenstrootjesvelden op de zandgronde. Zowel het voortplantingswater als het overwinteringshabitat van deze soort ontbreekt binnen het projectgebied. De aanwezigheid van noordse winterjuffer is daarmee uitgesloten.

Sierlijke witsnuitlibel

De sierlijke witsnuitlibel plant zich voort in beschutte oevers van meren, veenplassen, vijvers en dode rivierarmen met een rijke onderwatervegetatie. De imago's houden zich op in de buurt van de voortplantingswateren. Binnen en in de omgeving van het projectgebied ontbreekt geschikt voortplantingswater. De aanwezigheid van sierlijke witsnuitlibel is daarmee uitgesloten.

4.2.3 Kevers

Gestreepte waterroofkever

De gestreepte waterroofkever komt in Nederland met name voor in laagveengebieden in sloten van 1,5 tot 25 meter breed, met een waterdiepte van minimaal 40 centimeter. Bij voorkeur is de onderwatervegetatie goed ontwikkeld en is er niet te veel drijvende vegetatie en vegetatie die boven het water uitsteekt. Binnen de projectgebieden en direct daaraan grenzend zijn verschillende sloten aanwezig. Deze zijn echter grotendeels te smal en ondiep voor de gestreepte waterroofkever. De sloot in het noordwesten van het projectgebied is breed en diep genoeg, maar deze bevat geen onderwatervegetatie en is daarmee ongeschikt. De aanwezigheid van de gestreepte waterroofkever binnen het projectgebied is daarmee uitgesloten.

4.2.3.1 Vaatplanten

Kartuizer anjer

De Kartuizer anjer groeit op droge, schrale en warme plaatsen, zoals in kalkgrasland, maar ook in droge, kalkhoudende, matig voedselarme graslanden in bermen en op dijken (verspreidingsatlas, z.d.). De aanwezige vegetatie binnen het projectgebied bestaat steeds uit een dichte begroeiing van gras en ruigtekruiden, duidend op voedselrijke omstandigheden. Deze omstandigheden zijn ongeschikt als groeiplaats voor de Kartuizer anjer, waarmee de aanwezigheid van de soort uitgesloten kan worden.

4.2.3.2 Overige flora en fauna

Overige beschermde dier- en plantensoorten kunnen op basis van de recente waarnemingen, bekende verspreiding en de aanwezige habitats en kenmerken van het projectgebied worden uitgesloten binnen de invloedssfeer van het projectgebied.

4.2.4 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.2. Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het projectgebied.

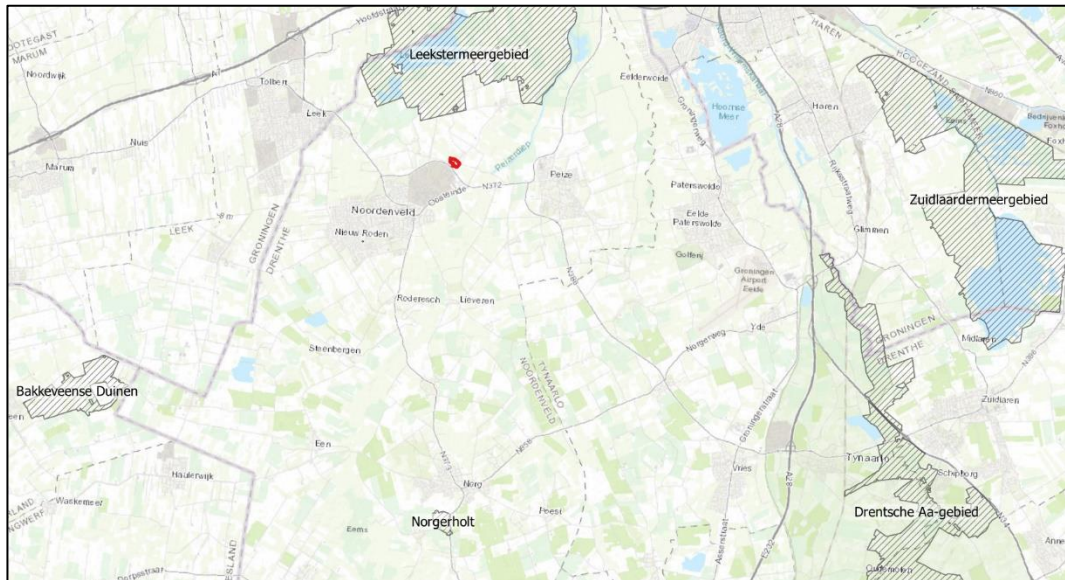
Soort	Beschermings regime	Aanwezigheid	Toelichting
Jaarrond beschermde broedvogels	Artikel 3.1	Mogelijk	(mogelijk) jaarrond beschermd nest in boom op locatie S-4492 en geschikte broedplaatsen voor huismus en gierzwaluw in woningen.
Algemene broedvogels	Artikel 3.1.	Waarschijnlijk	Geschikte broedplaatsen in bomen, bosschages, hagen, nestkasten, op graslanden en in slootoevers.
Vleermuizen	Artikel 3.5.	Mogelijk	Verblijven in woonhuizen op locatie S-4492. Vliegroutes langs bomenrij op locatie S-4492.
Steenmarter	Artikel 3.10	Mogelijk	Verblijven in takkenbult in bosperceel.
Waterspitsmuis	Artikel 3.10	Mogelijk	Leefgebied in sloot binnen locatie S-4492.
Heikikker	Artikel 3.5	Mogelijk	Voortplantingswater in sloot binnen locatie S-4492. Landhabitat in bosperceel.
Poelkikker	Artikel 3.5	Mogelijk	Voortplantingswater in sloot binnen locatie S-4492. Landhabitat in bosperceel.
Grote modderkruiper	Artikel 3.10	Mogelijk	Leefgebied in sloten binnen locatie S-4492.

4.3 Beschermde gebieden

4.3.1 Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Leekstermeergebied' is gelegen op circa 1,3 kilometer afstand tot het projectgebied. Natura 2000-gebieden Zuidlaardermeergebied, Drentsche Aa-gebied, Norgerholt en Bakkeveense duinen liggen binnen tien kilometer afstand tot het projectgebied (Figuur 4.34).

Het Leekstermeergebied kenmerkt zich door een open veenweidegebied en het Leekstermeer. Het is een Vogelrichtlijngebied met doelstellingen voor de broedvogels porseleinhoen, kwartelkoning en rietzanger en de niet-broedvogels kolgans, brandgans en smient.

Figuur 4.15. Ligging van het projectgebied (rood) ten opzichte Natura 2000-gebieden (gearceerd) (bron achtergrond: ESRI).

4.3.2 NNN

Het projectgebied is niet gelegen binnen het NNN. De dichtstbijzijnde NNN-gebieden bevinden zich op circa 550 meter afstand tot het projectgebied (Figuur 4.16). De provincie Drenthe hanteert geen externe werking op NNN-gebieden.

Figuur 4.16. Ligging van het projectgebied (rood omlijnd) ten opzichte van het NNN (gearceerd). (bron achtergrond: ESRI).

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het plan gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangeven in een tekstkader. In [paragraaf 5.3](#) wordt het plan getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied, aanvullend provinciaal beleid en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling plan

Van de volgende aspecten van de werkzaamheden moet het effect op de aanwezige beschermde natuurwaarden bepaald worden:

- Het verwijderen van bestaande leidingen en schema's;
- Het aanleggen van nieuwe leidingen en schema's;
- Het aanleggen van een nieuw afsluiterstation;
- Benodigde graafwerkzaamheden op het gehele werkterrein;
- Het uitleggen van rijplaten waar nodig;
- Het kappen van bomen in het bosperceel;
- Het dempen of omleggen van een sloot.

Ten behoeve van de werkzaamheden wordt er niet aan gebouwen gewerkt.

5.2 Effecten op beschermde soorten

5.2.1 Vogels

Jaarrond beschermde broedvogels

In een boom in het bosperceel op locatie S-4492 is een mogelijk jaarrond beschermd nest aanwezig. Enkele van de bomen binnen het bosperceel zullen gekapt worden, maar het is nog onbekend welke dat zijn. Indien de boom met het nest gekapt wordt of bomen die daar direct omheen staan, dan verdwijnt het nest of wordt deze ongeschikt. Ook wanneer op grotere afstand van het nest gewerkt wordt, vindt er mogelijk een verstoring plaats van het potentieel aanwezige broedgeval. Indien de boom en/of bomen in de directe omgeving van het nest gekapt worden, dan dient eerst nader onderzoek uitgevoerd te worden naar het gebruik van het nest. Dit nader onderzoek kan uitgevoerd worden in het voorjaar van 2021.

Indien uit het nader onderzoek blijkt dat er een jaarrond beschermde soort in het nest broedt, dan dient er eerst een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag voordat de boom of de bomen direct om het nest heen verwijderd mogen worden. Indien er niet direct om het nest heen gekapt wordt, dan dienen werkzaamheden binnen een straal van 75 meter tot het nest buiten het broedseizoen (indicatief 15 maart tot 15 juli) uitgevoerd te worden of het nest dient eerst gecontroleerd en vrijgegeven te worden door een ter zake kundig ecooloog.

Naast het nest in de boom, bevinden zich mogelijk ook nesten van huismus en gierzwaluw in de woonhuizen op locatie S-4492. De woonhuizen zullen echter niet aangepast worden, waardoor eventueel aanwezige nesten behouden blijven. Vanwege tussenliggende hagen en struiken en de hoge achtergrondverstoring van de nabije wegen en menselijke activiteit, is tevens uitgesloten dat de werkzaamheden een verstorend effect zullen hebben op deze aan menselijke omstandigheden aangepaste vogelsoorten.

Algemene broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringzone van het projectgebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren of verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen dienen broedgevallen binnen het plan- en verstoringgebied van de werkzaamheden voorkomen te worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden.

- Door het plaatsen van (fluit)linten kunnen broedvogels zoals scholekster buiten het projectgebied gehouden worden;
- Door het verwijderen (en bij voorkeur verplaatsen) van nestkasten aan bomen die verwijderd moeten worden, wordt voorkomen dat hier holtebroeders tot broeden komen;
- Door het kort maken en houden van de oevervegetatie wordt voorkomen dat watervogels zoals wilde eend tot broeden komen. Deze maatregel mag niet toegepast worden in geschikte sloten voor waterspitsmuis, heikikker, poelkikker en grote modderkruiper.

De genoemde maatregelen mogen echter niet in strijd zijn met andere beschermde natuurwaarden, zoals jaarrond beschermde nesten. Het functioneren van de preventieve maatregelen dient gecontroleerd te worden vanaf de plaatsing totdat de werkzaamheden zijn afgerond.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen, dient het plan- en verstoringgebied eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.2.2 Vleermuizen

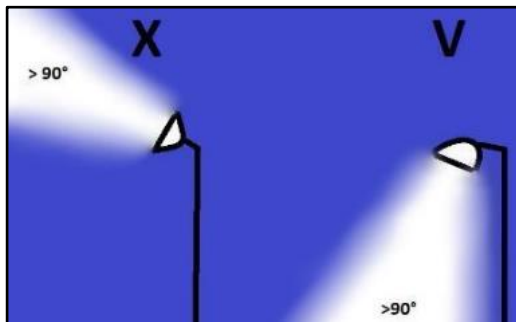
Vleermuizen zijn beschermde soorten en staan vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Wet natuurbescherming is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen opgesteld die in principe niet overtreden mogen worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling.

Woonhuizen in het projectgebied vervullen mogelijk een functie als vleermuisverblijfplaats. Geen van deze verblijfplaatsen zal echter verwijderd worden of ongeschikt gemaakt worden. Daarnaast bevinden zich mogelijk essentiële vliegroutes langs bomenrijen en brede watergangen. Deze vliegroutes zullen tevens niet ongeschikt gemaakt worden. Indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt, gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober), kan wel lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren van de mogelijk aanwezige verblijven en vliegroutes verminderen of geheel verdwijnen. Een dergelijk

effect op vleermuisverblijfplaatsen en essentiële vliegroutes is in strijd met de Wet Natuurbescherming.

Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om de gebruikte verlichting weg te draaien van de bebouwing en bomen. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn en niet naar de omgeving mag uitstralen. In onderstaande figuur is een dergelijke werkwijze schematisch weergegeven. De V in de tekening geeft weer hoe de lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk kan worden beperkt. In de situatie met een X is er sprake van significante lichtuitstraling naar de omgeving waardoor een mogelijk effect op verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen niet is uit te sluiten. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

Wanneer bovenstaande werkwijze toegepast wordt zijn er voor wat betreft vleermuizen geen belemmeringen ten aanzien van de Wet Natuurbescherming.

Figuur 5.1 Voorbeeld van toepassing bouwverlichting. X= verlichting veroorzaakt uitstraling naar omgeving, V= verlichting veroorzaakt geen uitstraling richting de omgeving (Bron: JM ecologie).

5.2.3 Steenmarter

Een takkenbult en de dichte ondergroei in het bosperceel op locatie S-4492 worden mogelijk verstoord of zelfs verwijderd, doordat een deel van dit bosperceel gekapt wordt. Indien de dichte ondergroei en takkenbulten niet verwijderd worden, dan is het voldoende om buiten de kwetsbare periode (15 maart tot en met 1 september) te werken. Indien echter wel ondergroei en/of takkenbulten verwijderd worden, dan dient eerst nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van steenmarter met behulp van cameravallen. Indien hieruit blijkt dat de steenmarter hier een vaste verblijfplaats heeft, dan dient een ontheffing aangevraagd te worden bij bevoegd gezag.

5.2.4 Waterspitsmuis

Er bevindt zich een voor waterspitsmuis geschikte sloot in het projectgebied. Geschikte sloten en de oevers daarvan zullen echter niet aangetast worden, waardoor een effect op de waterspitsmuis uitgesloten is.

5.2.5 Heikikker en poelkikker

Er bevindt zich een voor heikikker en poelkikker geschikte sloot in het projectgebied. Geschikte sloten en de oevers daarvan zullen echter niet aangetast worden, waardoor een effect op voortplantingswater van de heikikker en poelkikker uitgesloten is. Naast voortplantingswater, bevindt zich tussen de dichte ondergroei van het projectgebied potentieel geschikt land- en overwinteringshabitat voor de heikikker en poelkikker. Indien een deel van de ondergroei verwijderd wordt, verdwijnt een deel van dit potentiële landhabitat tijdelijk. Er bevindt zich ten westen van het bosperceel nog een grotere bosschage die ook zeer geschikt is als landhabitat. Er zal daarom voldoende landhabitat overblijven.

Er dient wel voorkomen te worden dat heikikker en/of poelkikker verstoord worden tijdens het verwijderen van de ondergroei en de werkzaamheden. Voor de poelkikker dient daarom buiten de kwetsbare periode (15 april tot en met 15 oktober) gewerkt te worden. Voor de heikikker geldt de winterrust als kwetsbare periode (1 oktober tot en met 1 maart). Er dient daarom tussen 15 april en 1 oktober gewerkt te worden. Omdat heikikker vrijwel het gehele jaar aanwezig kan zijn binnen het landhabitat, dient het gedeelte waar ondergroei wordt verwijderd eerst gecontroleerd te worden door een ter zake kundig ecoloog. Na vrijgave en eventuele verplaatsing van gevonden dieren naar een geschikte locatie buiten het werkterrein, dient de ondergroei handmatig verwijderd te worden (bijvoorbeeld met behulp van een bosmaaier). De verwijdering dient in een rustig tempo uitgevoerd te worden in één werkrichting, zodat eventueel aanwezige dieren kans hebben te ontvluchten. Tijdens de volledige duur van de werkzaamheden moet ervoor gezorgd worden dat het terrein ongeschikt blijft voor heikikker en poelkikker. Na afloop dient het werkterrein hersteld te worden.

Indien bovenstaande werkwijze niet nagevolgd kan worden, dient eerst nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezigheid van heikikker en poelkikker.

5.2.6 Grote modderkruiper

Er bevinden zich voor grote modderkruiper geschikte sloten in het projectgebied. Geschikte sloten en de oevers daarvan zullen echter niet aangetast worden, waardoor een effect op voortplantingswater van de grote modderkruiper uitgesloten is.

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Uit de bureaustudie blijkt dat Natura-2000 gebied "Leekstermeergebied" is gelegen op ongeveer 1,3 kilometer afstand van het projectgebied. Gezien de relatief kleine en kortdurende ingreep, de afstand en de aanwezigheid van tussenliggende afschermende elementen, kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten. Om te bepalen of er sprake is van (significant) negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden als gevolg van de stikstofemissie door het project, is een nadere beschouwing uitgevoerd middels een AERIUS-berekening (kenmerk: RzM6bXhGS2h1). Uit deze nadere beschouwing is gebleken dat er geen sprake is van een projectbijdrage van meer dan 0,00 mol per hectare per jaar op Natura 2000-gebieden. Effecten op Natura 2000-gebieden zijn daarmee uitgesloten.

5.3.2 Effecten op het NNN

Het projectgebied is niet gelegen binnen een NNN-gebied. De provincie Drenthe hanteert geen externe werking op NNN-gebieden, waardoor negatieve effecten op het NNN uitgesloten zijn voor deze locaties.

6 Bronnen

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. (z.d.). Informatiepagina Natura 2000-gebieden. Geraadpleegd van <https://www.natura2000.nl/>

SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. SOVON, Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.

Creemers, Raymond C.M. & Jeroen J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. RAVON, Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.

RAVON (z.d.). Informatiepagina's soorten. Geraadpleegd van <https://www.ravon.nl/>

Zoogdiervereniging (z.d.). Informatiepagina's soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten>

Vlinderstichting (z.d.). Informatiepagina's libellen. Geraadpleegd van <https://www.vlinderstichting.nl/libellen>

Zoogdiervereniging (z.d.). Informatiepagina's vlinders. Geraadpleegd van <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders>

Bij12 (2017). Kennisdocument heikikker. Geraadpleegd van: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-008-Kennisdocument-Heikikker-1.0.pdf>

Bij12 (2017). Kennisdocument poelkikker. Geraadpleegd van: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-014-Kennisdocument-Poelkikker-1.0.pdf>

Cuppen, J.G.M. & B. Koesse (2005). De gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* in Nederland: een eerste inhaalslag. Leiden: stichting EIS.

Verspreidingsatlas FLORON (z.d.). NDFF verspreidingsatlas Vaatplanten. Geraadpleegd van: <https://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna). Geraadpleegd 14 oktober 2020.

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hiernavolgend wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten. Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster
	geelbuikvuurpad		otter
	heikikker		bever
	kamsalamander		hazelmuis
	knoflookpad		lynx
	rugstreeppad		noordse woelmuis
	vroedmeesterpad		wilde kat
	poelkikker		wolf
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis
	apollovlinder		bechsteins vleermuis
	boszandoog		bosvleermuis
	donker pimperlblaauwtje		brandts vleermuis
	grote vuurvlinder		franjestaat
	pimperlblaauwtje		gewone grootoorvleermuis
	tijmblaauwtje		grijze grootoorvleermuis
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus
	vermiljoenkever		laatvlieger
Libellen	mercuurwaterjuffer		meervleermuis
	bronslibel		mopsvleermuis
	gaffellibel		noordse vleermuis
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis
	rivierrombout		watervleermuis
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart	Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad		Bultrug, gewone vinvis
	gladde slang		bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis		gestreepte dolfijn
	zandhagedis		gewone dolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos		gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts		grijze dolfijn
	kleine vlotvaren		kleine zwaardwalvis
Vissen	steur		narwal
	houting		orka
Weekdieren	bataafse stroommossel		tuimelaar
	platte schijfhoren		witflankdolfijn, witsnuitdolfijn
Zaadplanten	liggende raket, zomerschroeforchis		noordse vinvis, potvis
	drijvende waterweegbree		butskop
	groenknolorchis		dwergvinvis
	kruipend moerasscherm		griender, witte dolfijn
			spitsdolfijn van gray

Tabel B. “Overige Soorten” onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimperlblauwtje		Damhert
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimperlblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoornpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
Reptielen	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparelmoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
	Zilveren maan		Ree*
	Adder		Rosse woelmuis*
Libellen	Hazelworm		Steenmarter
	Levendbarende hagedis		Tweekleurige bosspitsmuis*
	Ringslang		Veldmuis*
	Beekkrombout		Veldspitsmuis*
	Bosbeekjuffer		Vos*
	Donkere waterjuffer		Waterspitsmuis
	Gevlekte glanslibel		Wezel**
	Gewone bronlibel		Wild zwijn
Kevers	Hoogveenglanslibel		Woelrat*
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer		Vliegend hert

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel C. “Overige Soorten” onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw parelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjementiaan	Lange zonnedaauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooid vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader Hiernavolgend staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies.

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel D worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel D. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
	schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Natuurtoets

Afsluiterlocatie S-4492 te Foxwolde
projectnummer 0465211.100
18 december 2020 revisie 00
N.V. Nederlandse Gasunie

Overgangsrecht

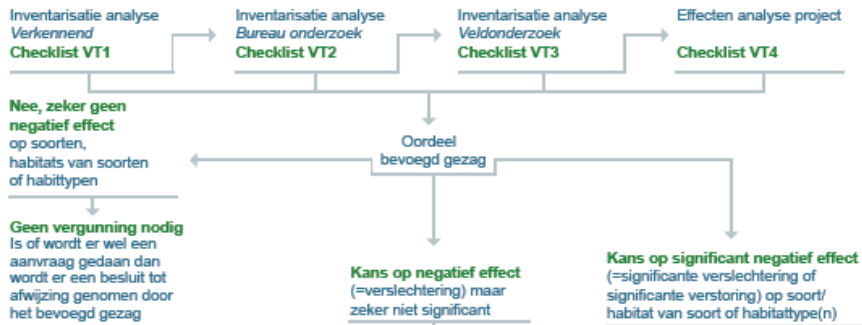
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoets een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

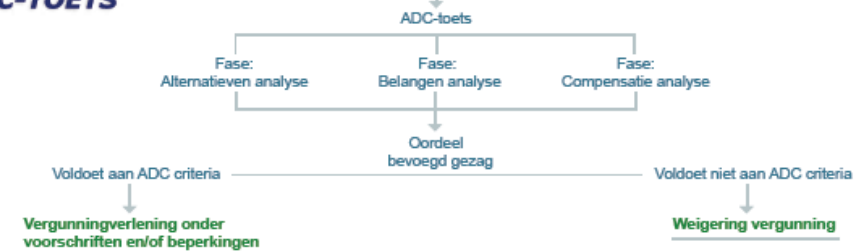
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Natuurtoets

Afsluiterlocatie S-4492 te Foxwolde
projectnummer 0465211.100
18 december 2020 revisie 00
N.V. Nederlandse Gasunie

Bijlage 2: Resultaten stikstofdepositie berekeningen

AERIUS kenmerk: RzM6bXhGS2h1

Dit document bevat rekenresultaten van AERIUS Calculator. Het betreft de hoogst berekende stikstofbijdragen per stikstofgevoelig Natura 2000-gebied, op basis van rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH_3) en/of stikstofoxide (NO_x).

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in Calculator. Voor meer toelichting verwijzen wij u naar de website www.aerius.nl.

Berekening Situatie 1

- Kenmerken
- Samenvatting emissies
- Depositieresultaten
- Gedetailleerde emissiegegevens

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
<https://www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers>.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon	Inrichtingslocatie
N.V. Nederlandse Gasunie	Concourslaan 17, 9727 KC Groningen

Activiteit

Omschrijving	AERIUS kenmerk
Gnip Paterswolde-Leek	RzM6bXhGS2h1

Datum berekening	Rekenjaar	Rekenconfiguratie
06 november 2020, 10:13	2020	Berekend voor natuurgebieden

Totale emissie

Situatie 1	
NOx	236,12 kg/j
NH ₃	< 1 kg/j

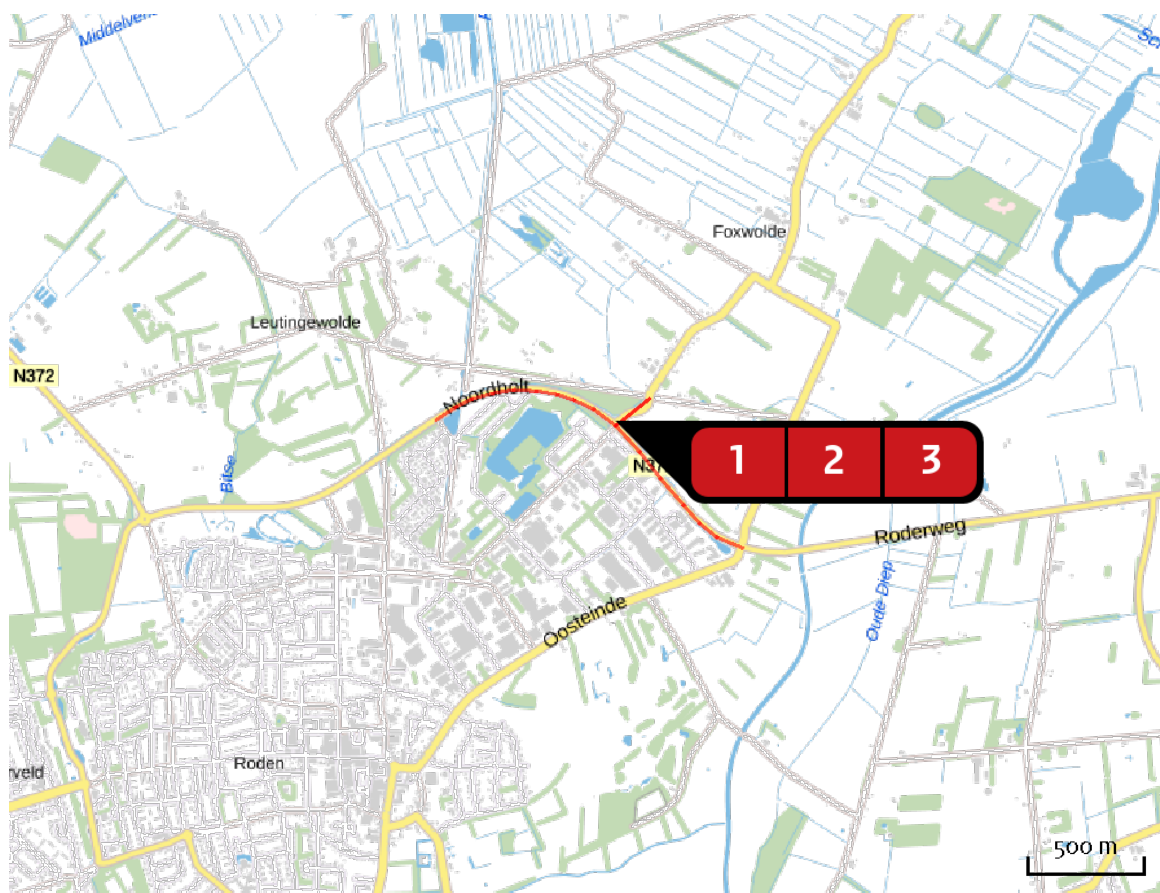
Resultaten

Hectare met
hoogste bijdrage
(mol/ha/j)

Natuurgebied
Uw berekening heeft geen depositieresultaten opgeleverd boven 0,00 mol/ha/jr.

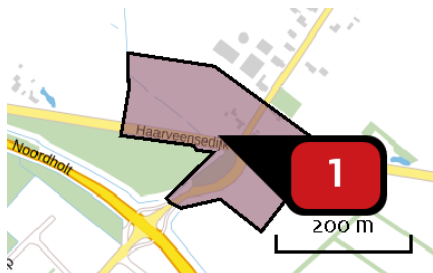
Toelichting

Voorgenomen werkzaamheden bij S-4492 (Haarveensedijk Foxwolde)

Locatie
Situatie 1Emissie
Situatie 1

Bron Sector		Emissie NH ₃	Emissie NO _x
1	 Haarveensedijk Foxwolde Mobiele werktuigen Bouw en Industrie	< 1 kg/j	233,62 kg/j
2	 Wegverkeer richting het Westen Wegverkeer Buitenwegen	< 1 kg/j	< 1 kg/j
3	 Wegverkeer richting het Oosten Wegverkeer Buitenwegen	< 1 kg/j	2,24 kg/j

Emissie
(per bron)
Situatie 1

Naam

Haarveensedijk Foxwolde

Locatie (X,Y)

226066, 574483

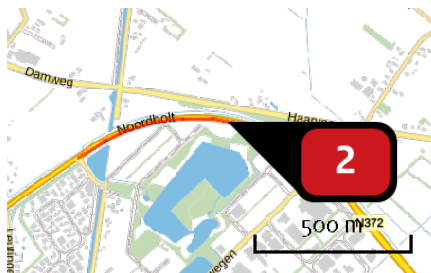
NOx

233,62 kg/j

NH3

< 1 kg/j

Voertuig	Omschrijving	Brandstof verbruik (l/j)	Stationair bedrijf (uren/j)	Cilinder inhoud (l)	Stof	Emissie
STAGE IIIb, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2011 (Diesel)	HGM (rups)	3.743	60	7,0	NOx NH3	40,08 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 300 <= kW < 560, bouwjaar 2011 (Diesel)	Zuigwagen	221	5	15,0	NOx NH3	2,89 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIa, 18 <= kW < 37, bouwjaar 2007 (Diesel)	Bemaling	1.242	252	1,0	NOx NH3	32,64 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2011 (Diesel)	Mobiele kraan	1.647	26	7,0	NOx NH3	17,60 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 130 <= kW < 300, bouwjaar 2011 (Diesel)	Aggregaat	2.814	48	10,0	NOx NH3	31,84 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIb, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2012 (Diesel)	Trekker	245	9	4,0	NOx NH3	4,44 kg/j < 1 kg/j
STAGE IIIa, 75 <= kW < 130, bouwjaar 2007 (Diesel)	Compressor	141	5	5,0	NOx NH3	2,57 kg/j < 1 kg/j
Voertuig	Omschrijving	Uitstoot hoogte (m)	Spreiding (m)	Warmte inhoud (MW)	Stof	Emissie
AFW	Stationair draaien vrachtwagens	4,0	4,0	0,0	NOx NH3	101,57 kg/j < 1 kg/j

Naam

Wegverkeer richting het Westen

Locatie (X,Y)

225666, 574489

NOx

< 1 kg/j

NH3

< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	230,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	51,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j

Naam

Wegverkeer richting het Oosten

Locatie (X,Y)

226148, 574124

NOx

2,24 kg/j

NH3

< 1 kg/j

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	230,0 / jaar	NOx NH3	< 1 kg/j < 1 kg/j
Standaard	Zwaar vrachtverkeer	51,0 / maand	NOx NH3	2,18 kg/j < 1 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2020_20201103_bed432f8ee

Database [versie 2020_20201013_1649cba239](#)

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2020>

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. 0513-634567
E. jorrit.dejong@anteagroup.

www.anteagroup.nl